

- To znači da treba definirati seriju reformi koje bi u različitim fazama bile preduvjet za otpočinjanje različitih faza procesa. Da objasnim: neki plan reformi bi bio preduvjet za aktiviranje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. To je plan na koji bi se potpisali lideri u BiH, da ga prihvataju. Onda slijedi započinjanje pojedinih reformi koje bi bile uvjet za podnošenje zahtjeva kandidature, pa za dobivanje pozitivnog odgovora od Europske komisije i, konačno, za dobivanje kandidacijskog statusa.

MANDAT ZA KANDIDATURU

Da ja imam neki utjecaj na Vijeće ministara BiH, ja bih preporučila ovako: uzmite četiri godine koje su pred vama kao cilj da na kraju mandata BiH dobije kandidacijski status. Kandidat za članstvo

• U BiH smo prilično ohrabreni činjenicom da su iza pisma stali zajedničkim snagama Nijemci i Britanci, koji se inače ne slažu baš u mnogo čemu.

- Mislim da to slaganje nije glavna briga Bosne i Hercegovine, glavna briga je da se ljudi i lideri u BiH slože i stanu iza toga. Nijemci i Britanci uvijek kad je bitno se dogovore. Ali, slažem se da je dobro, dapače obećavajući da su te dvije velike članice Europske unije stale iza tako velike inicijative i to omogućava da ona zaista urodi plodom. Međutim, potrebno je i sa strane BiH pokazati određenu spremnost da se neke stvari, koje su vezane zaista za interes svih i interes zemlje, izdvoje iz dnevnopolitičkih rasprava i konflikata i da se na tim elementima pokuša izgraditi konsenzus.

• Tu se, naravno, očekuje angažman vlasti u BiH.

- Naravno. Inicijativa je tempirana tako da dođe iza izbora u BiH kako bi se sve što se može dogovorilo sa novom Vladom. Tamo je i prijedlog

da se politički lideri, kao što smo pominjali, u pisanom obliku obavežu da će prevoditi reforme koje se dogovore. One se tu ne spominju taksativno, ali sa EU treba definirati listu i naravno uskladiti je sa vlastima u BiH. E, sad, način na koji je to izvedivo, po mom mišljenju, jeste da ta lista reformi bude sastavni dio programa buduće Vlade, koji će biti izglasan u Parlamentu BiH, tako da Parlament u Vladi preuzmu odgovornost, što je i više od pisanih obaveza kojima će se legitimni izabrani predstavnici obavezati na provođenje reformi

navedenih u programu. Tako se poštuju institucije i ni na koji način ne uvodi neka nova forma. Institucije koje su izabrane izglasaju program i ide se u realizaciju, a u tom trenutku se aktivira Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji pak sam u sebi ima neke kriterije i mjerila.

• Kakav je stav Hrvatske prema ovom redoslijedu poteza?

- Mi smatramo da je taj papir odličan pomak, da je vrlo značajno što su Njemačka i Britanija preuzele na sebe inicijativu. Ja mogu govoriti o onom našem papiru, nekoj vrsti poticaja koji smo podijelili proljetos svim državama članicama. On sadrži četiri tačke: prva je bila da sve preduvete treba pretvoriti u sastavni dio procesa, da bi se omogućilo da proces počne, a unutar tog procesa staviti sve ono što su do sada bili preduvjeti kao ono što se mora realizirati u prvoj, drugoj ili trećoj fazi. Druga točka je bila prelazak iz pasivne uvjetovanosti u aktivnu. Drugim riječima, umjesto da se kaže - ispuniti ove uvjete, pa ćemo onda s vama

razgovarati, reći hajmo sjesti, razgovarati i dogovoriti kako ćemo zajedničkim snagama - gdje treba pomoć Europe, gdje Komisije, gdje individualnih država članica - ispuniti te preduvete. Dakle, nikako nećemo preskakati preduvete i nećemo snižavati kriterije. To nikome ne koristi. Ali ono što koristi je da umjesto da se čeka da BiH ispuni te uvjete pa da se javi, da se počne aktivno surađivati i raditi na realizaciji tih preduvjeta. Treća točka je bila aktiviranje civilnog društva, koje je jako važan element, ali koje nikako ne može nadomjestiti, zamijeniti izabrane predstavnike. Međutim, civilno društvo može odigrati veliku ulogu jer se u BiH u ovom sektoru okupilo i zaista prvoklasnih ljudi, pametnih, sposobnih, organiziranih. Te ljude treba motivirati da se uključe u politički proces u užem smislu, da se kandidiraju i ulaze u pregovaračke timove. Mi smo svoj pregovarački tim sastavili ne samo iz državne uprave već i sa sveučilišta i iz gospodarskih komora, instituta, različitih nevladinih organizacija, zato jer smo smatrali da trebamo okupiti ljude koji najbolje poznaju pojedino područje. U tom pogledu, civilno društvo ima ulogu kao neka vrsta rezervne političke pameti svakog društva. Ono što društvo vodi u užem smislu riječi su, naravno, institucije i država.

Dodik, Čović i nacionalne manjine

Četvrta točka našeg papira se odnosila na ono što je sada pretvoreno u ugovor o rastu, stvaranju novih radnih mjesta i o ekonomskoj dimenziji cijelog procesa. Smatrali smo da sve što ide u BiH u nekoj formi finansijske pomoći i projekata, treba usmjeriti u pravcu ispunjavanja uvjeta za približavanje BiH Europi. To sve nije prihvaćeno u toj formi, ali ova temeljna ideja da počnemo pa onda kako napredujemo da neke od pre-

Amerika je za

• **Bilo je zanimljivo da u Berlinu niko nije spominjao NATO?**

- Nije, jer se koncentriralo na Inicijativu Europske unije. NATO i dalje ostaje dio euroatlantskih integracija, naravno, i NATO je, po mom mišljenju, jedan važan element u napretku BiH. Ali ovo pismo o kojem govorimo i inicijativa je vezana na napredak BiH prema članstvu u Europskoj uniji. Naravno da su neki od tih uvjeta automatski i uvjeti za članstvo u NATO-u. Ali to su ipak dva procesa. Važno je reći da je Amerika podržala inicijativu koju vodi Europa, koju vode Europljani, ali svakako je prisutna i što se informacije tiče i što se tiče svih rasprava Amerika će biti prisutna.

duvjeta ostvarujemo, jeste. To je tako i u njemačko-britanskoj inicijativi i mi ćemo je apsolutno ne samo podržati nego i aktivno sudjelovati u sljedećim fazama što se Europske unije tiče. Jer, ne treba se zavaravati da je ovo gotova priča: prvo treba pridobiti sve članice EU da to ne samo deklarativno nego i stvarno podrže i da to postane europski projekt. Nakon toga treba definirati listu reformi i definirati do koje faze će se očekivati i šta će se smatrati dovoljnim da bi se išlo u sljedeći korak.

• **To se ne odnosi na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju?**

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je donekle već definiran sa programom Vlade, ali nakon toga treba ga početi provoditi. Da ja imam neki utjecaj na Vijeće ministara BiH, ja bih preporučila ovako: uzmite četiri godine koje su pred vama kao cilj da na kraju mandata BiH dobije kandidacijski status. Kandidat za članstvo. To nije ni previše, ali nije ni premalo. Kroz to razdoblje bi se provelo toliko stvari koje su potrebne kao temelj za početak pregovora i uvjereni sam da svaka Vlada koja bi to učinila bi se smatrala uspješnom, a naravno mislim da je to njena obaveza.

• **Ima li Hrvatska problem što presuda Sejdić - Finci više nije uvjet?**

- Mi nemamo problem s tim i ne mislimo da Sejdić - Finci nije uvjet. Presuda je sastavni dio tog procesa. I to se iz jedne mantre treba pretvoriti u nešto praktično. Što to praktično znači? Po mom mišljenju, to znači postepeno definiranje zaštite prava nacionalnih manjina u političkom procesu i reprezentacije nacionalnih manjina u političkom životu.

• **Pitam te zbog nečeg drugog: u Bosni i Hercegovini je HDZ insistirao da se kroz presudu Sejdić - Finci rješava tzv. hrvatsko pitanje.**

- Ne vidim da se kroz tu presudu može rješavati hrvatsko pitanje. Ja presudu isključivo vidim kao presudu kroz koju se može rješavati pitanje nacionalnih manjina nekonstitutivnih naroda. Hrvati su konstitutivni narod i sve političke stranke upravo kroz ovaj proces aktivnim uključivanjem mogu pomoći rješavanju prisutnih problema.

• **Ako sam Vas dobro razumjela, za HDZ - ako već želi da rješava probleme Hrvata u BiH - bilo bi štetno ostati izvan vlasti u ovakvom trenutku?**

- U ovom trenutku bi jedan konsocijacijski model dobrodošao, što znači zapravo uključivanje najznačajnijih političkih stranaka da sudjeluju u vlasti i rade na ovom procesu. Jer ovo je u BiH trenutak Europe. A za BiH, po mom mišljenju, to znači i trenutak Bosne i Hercegovine. Tu svoj doprinos trebaju dati svi, a on-

da se poslije mogu svađati na temu poreskog sustava, stavova u vanjskoj politici... Ali, ovo je trenutak zemlje. Trenutak političke nacije. Ne etničkih nacija, koje su važne i koje su činjenica, već je ovo interes i Hrvatice, i Bošnjakinje, i Srпкиnje, i nacionalne manjine, svakog zapravo ko hoće da živi bolje.

• **Pratite li zbivanja oko pravljenja postizbornih koalicija u BiH?**

- Ne baš detaljno, ali nešto pratim.

• **HDZBiH, u ovom času, uslovljava formiranje vlasti koaliranjem sa Miloradom Dodikom i SNSD-om.**

- Ne mogu se u to miješati, to je stvar stranaka koje su dobile glasove na izborima. Vladu će formirati većina, ali ja se svakako nadam da će se ta vlast formirati što prije da ova inicijativa može početi što prije. Svakog odugovlačenja razvodnjava ovu stvarnu političku volju da se BiH pomakne s mjesta.

TJEDAN ODLUKE

Zapravo će ovaj tjedan to što je krenulo od našeg poticaja i pretvorilo se u britansko-njemačku inicijativu biti raspravljano na Vijeću za vanjske poslove, na razini 28 država članica, i pretvoriti se faktički u inicijativu Europske unije

• **Može li stvarno Dodik predstavljati interes Hrvata u BiH?**

- Ne znam. Ne vidim uopće kakve to ima povezanosti. Ja se u to ne mogu uključivati, ali znam šta je europski interes koji ja vidim kao interes BiH. Puno se radilo na tome da BiH postane europski interes zbog toga što je interes stabilnosti ovog dijela Europe europski interes. Ali, u konkurenciji sa Ukrajinom, Irakom, Sirijom, Sjevernom Afrikom, nije lako se držati na dnevnom redu europske pažnje. BiH to sada jeste i ovo je šansa koju ne smije propustiti.

• **Koliko će i kako Hrvatska pomoći BiH?**

- Na sve načine na koje može Hrvatska će pomoći BiH. Nama je važno da zemlja sa kojom imamo preko hiljadu kilometara granice funkcionira uspješno, kao funkcionalna politička zajednica, kao funkcionalna država. Sve drugo je opasno za sve. Za BiH u prvom redu, ali i za sve što je u susjedstvu. Interes Hrvatske je da BiH funkcionira kao država, unutar toga da funkcionira po sustavu političke predstavljenosti svih koji žive u BiH, uključujući i nacionalne manjine. Svi važni koridori, energetski, prometni nas povezuju, ne mogu se prekidati na granici.